

WARSZTAT TKACKI

Wykonanie w warunkach domowych wzorzystego kilimka czy kolorowej serwetki z całą pewnością sprawi dużą przyjemność szczególnie młodszym majsterkowiczom. Jednak do tego celu niezbędny jest warsztat tkacki, którego najprostsza odmianę z łatwością możemy sami zbudować.

Tego rodzaju warsztat tkacki (rys. 1) składa się z drewnianej ramy (1), na której rozpina się osnowę przyszłej tkaniny. Poszczególne nitki osnowy przechodzą przez rowki wypilowane w przeciwległych bokach ramy.

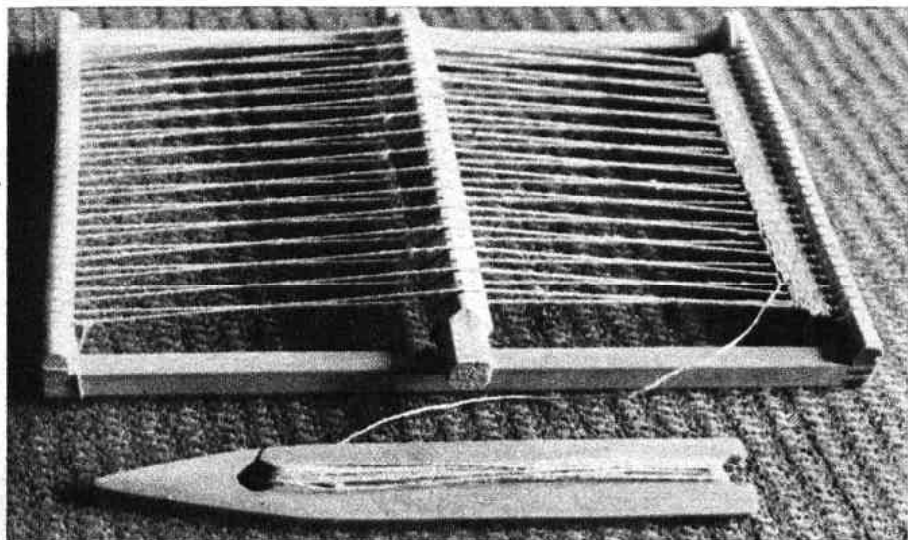
Pomiędzy nitkami osnowy tkwi drewniana listwa (2) o przekroju kwadratowym. Listwa jest nadpilowana do połowy swego przekroju (do przekątnej) tak, że nacięcia wypadają równo na co drugą nitkę. W ten sposób połowa nitek (na rys. 1 — kolorowe) biegnie poziomo

i przechodzi przez środek listwy (2), wzdłuż przekątnej jej przekroju. Natomiast pozostałe nitki (na rys. 1 — czarne) opierają się na krawędzi listwy, a więc uniesione są dość wysoko ponad nitki kolorowe. Jednak nitki czarne wypadają także nad nacięciami listwy, które są wykonane pod kątem prostym do poprzednich nacięć.

Jeżeli teraz listwę (2) obrócimy w lewo o 90° , to nitki kolorowe znajdą się na górze, gdyż wysuną się z nacięć, czarne nitki zaś przejdą w położenie poziome wsuwając się w odpowiednie nacięcia w listwie.

Jeżeli pomiędzy nitki kolorowe i czarne wsuniemy odcinek przędzy i obrócimy listwę, to przędza zostanie zaciśnięta przez nitki osnowy. Przesuwając listwę (2) w kierunku bocznym, zaznaczonym strzałką, wykonamy tzw. dobijanie przędzy. W ten sposób możemy tkąć dowolne odcinki tkaniny.

Uwaga: na rys. 1 nitki osnowy są oznaczone dwoma kolorami, aby łatwiej można było zrozumieć zasadę działania warsztatu. W rzeczywistości osnowa będzie jednobarwna.

Przędza zaciskana przez nitki osnowy nosi nazwę wątku, który stanowi długa nić nawinięta na tzw. czółenko (patrz fot.).

Oczywiście nitki wątku mogą być różnobarwne i wtedy otrzymamy tkaninę pasiastą.

Budowę warsztatu rozpoczniemy od przygotowania prostych, podłużnych części ramy (rys. 2). W tym celu z twardego drewna wystrugamy dwie listwy długości po 300 mm o przekroju 12×12 mm. Końce listew nadpiłujemy do połowy ich grubości w odległości 10 mm od ich końców. Nadpiłowane końce listew zetniemy ostrym nożem tak, by utworzyły zwienia.

Na poprzeczne części ramy (rys. 3) należy użyć drewnianych listewek długości po 200 mm o przekroju 10×22 mm.

Końce listew poprzecznych zetniemy identycznie jak w listwach podłużnych.

Następnie listwy poprzeczne zestrugamy tak, by uzyskać ich zaokrąglenie o promieniu 5 mm. Do tej operacji najwygodniej będzie użyć struga, a na-

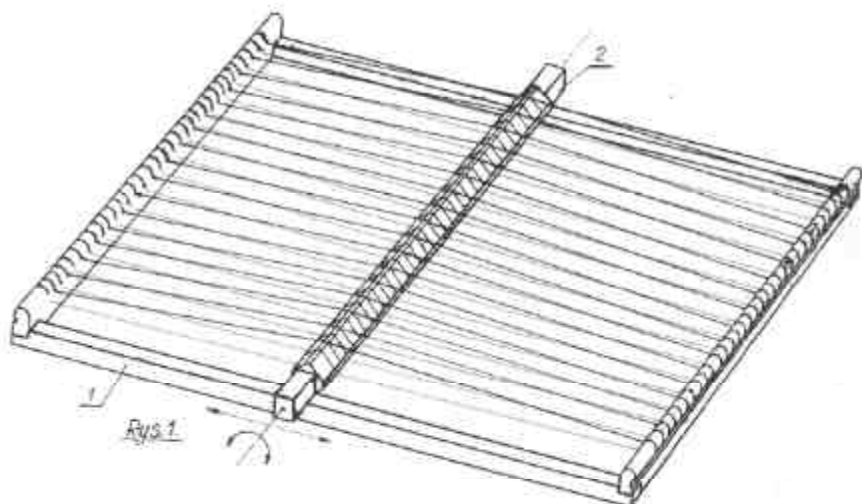
stępnie piłnika gładzika do drewna. Wzdłuż listew należy wypilować rowki o przekroju $1,5 \times 2$ mm w odległości 6 mm od zaokrąglonych stron listew.

Trzydzieści nacięć poprzecznych wykonamy w obu listwach identycznie.

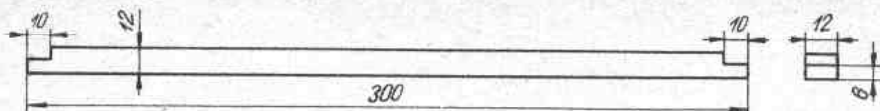
Aby to osiągnąć, listwy przyłożymy do siebie podłużnymi rowkami na zewnątrz i lekko zbijemy je cienkimi gwoździkami. Tak połączone listwy umieścimy w przyrządzie, by nacięcia były idealnie prostopadłe do poprzecznych części ramy.

Podnosząc nitki osnowy listwę (rys. 4) wytniemy z twardego drewna o przekroju 17×17 mm. Końce listwy zestrugamy na długości 22 mm na kwadrat o boku 14 mm.

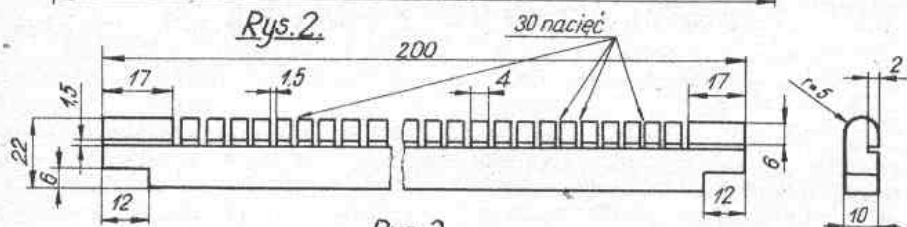
Na całej długości listwy zaznaczymy miejsca nacięć wg przekątnej I, a następnie wg przekątnej II. Nacięcia muszą być zgodne z nacięciami wykonanymi w poprzecznych częściach ramy, które wyznaczają nam wymiary a i b (rys. 4).

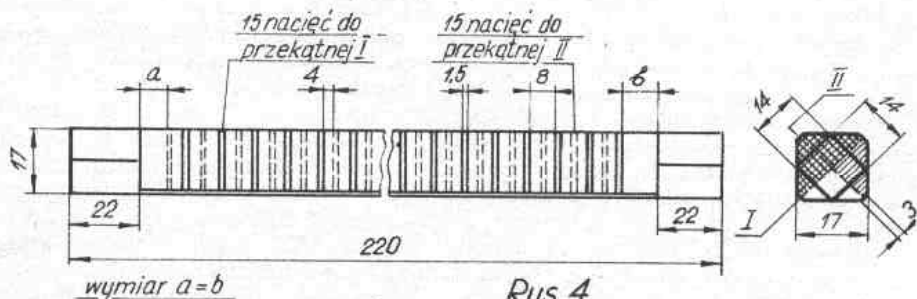
Rys. 1

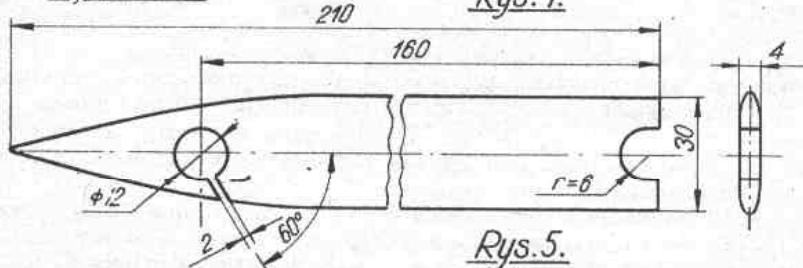
Rys. 2.

Rys. 3.

Rys. 4.

Rys. 5.

Czółenko (rys. 5) wytniemy z listewki długości 210 mm o przekroju 4×30 mm. Boczne krawędzie czółenka należy lekko spiliwać, aby ułatwić przesuwanie go między nitkami osnowy.

W szerokiej części czółenka wytniemy półokrągłe zagłębienie o promieniu 6 mm, natomiast w zwężającej się części wywiercimy otwór o średnicy 12 mm.

Aby umożliwić sobie nawijanie przędzy na czółenko wykonamy w nim nacięcie szerokości 2 mm od jego krawędzi do wywierconego otworu.

Wszystkie elementy warsztatu należy dokładnie oszlifować drobnopiękistym papierem ściernym, aby na powierzchni drewna nie pozostały najmniejsze nawet nierówności.

Ramę warsztatu połączymy na tzw. nakładkę na klej stolarski i gwoździki, a po wyschnięciu kleju całą powierzchnię drewna pomalujemy bezbarwnym lakierem olejnym lub zapoliturujemy.

W ten sposób zbudowany warsztat na pewno posłuży nam nieraz umożliwiając wykonanie naprawdę ozdobnych tkanin.

Jerzy Pietrzyk